דְּרַשְׁתִּי קִרְבָתֵךְ

על פי שיעורו של הרב **איתן כהן** שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת **פרי מגדים**, צפת ת"ו • במוצ"ש פרשת **תולדות**, תשפ"ז

העבודה שלנו בעולם הזה

"ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף". כותב המדרש (בראשית רבה סג, יא): שאל אותו עשו את יעקב: מה טיבו של תבשיל זה? אמר לו: מפני שנפטר אותו זקן. מי זה אותו זקן – הכוונה לאברהם אבינו. אמר לו: הזקן הזה מת? אמר לו: כן. אמר לו: אם פגעה מידת הדין בזקן הזה – אין שכר מצוות ואין תחיית המתים. ורוח הקודש צווחת ואומרת: "אַל תִּבְכּוּ לְמֵת וְאַל תָּנֻדוּ לוֹ" – זה אברהם אבינו. "בְּכוּ בָכוֹ לַהֹלֵךְ" – זה עשו*.

פלא פלאים! מפה חז"ל גם לומדים שאחת העבירות שעשה עשו – שכפר בתחיית המתים (בבא בתרא טז:).

ההבדל בין אברהם לבין עשו: עשו היה חי רק את החיים של העולם הזה. הוא לא חשב שיש עוד חיים אחרים – שאברהם אבינו לא נפטר. אברהם אבינו פשוט עבר למחלקה אחרת. את כל העבודה שלו סיים אברהם.

אצל עשו, כל החיים שלו היו חיים של העולם הזה, לא יותר מזה. לכן כשהוא שמע שמידת הדין פגעה בזקן, הוא אמר: לא יכול להיות שיש שכר מצוות. למה? כי הוא מבין שרק העולם הזה יכול להיות טוב, חוץ מזה אין כלום. ולכן העבודה שלנו היא העבודה של אברהם אבינו – לדעת שיש עוד עולם למעלה.

ומה עוד העבודה שלנו? לאסוף זכויות. וכל זכות שבן אדם עושה – אוספים אותה למעלה. גם מה שנראה לבן אדם כזכויות פשוטות ביותר – למעלה בשמיים זה יקר – אין שיעור. לא "בערך יקר" – יקר שאין שיעור.

הילולת בעל הלבושים אצל בבא סאלי

סיפר אחד המשמשים של בבא סאלי: בבא סאלי סיפר לו שיום אחד הוא חלם את הרב מרדכי יפה, בעל הלבושים. בחלום שואל אותו הרב מרדכי יפה בעל הלבושים: למה אתה עושה הילולות לכל מיני צדיקים, ולי אתה לא עושה הילולא? ובפרט שאתה לומד בספר שלי. למה אתה לא עושה לי הילולא? אמר לו: איני מכיר את כבודו, ולכן אני לא עושה הילולא. אמר לו: אז תעשה לי הילולא, ואני אשלח לך אחד הצאצאים שלי שיבוא להילולא.

טוב. בבא סאלי אמר: אני אראה. אם החלום הזה מתגשם, אז אני אדע שהחלום הזה אמיתי. והוא אמר לו: תעשה לי הילולא עם שלושה אנשים – אתה, ועוד אחד, והצאצא שלי. זה מה שהוא רצה.

טוב, בבא סאלי יושב ומחכה. הכין את הסעודה, ומחכה. אולי לקראת הערב הגיע איזה אורח חדש, אשכנזי אחד. שאל אותו בבא סאלי: מי אתה? אמר לו: קוראים לי אלעזר יפה רבינוביץ'. – אה, אתה ממשפחת יפה? אתה קשור לבעל הלבוש? אמר לו: ככה אומרים. אמר לו: התפללת מנחה? – עוד לא. – לך תתפלל מנחה, אני מחכה לך פה. בבא סאלי חיכה לו, ואיך שהוא הגיע, אמר לו: יאללה, טול ידיים, בוא. אמר לו: הרב, לא באתי לאכול. אמר לו: טול ידיים ותשב, נעשה סעודה. ובבא סאלי עשה סעודה – הוא, והצדיק הזה, ועוד אחד. טוב, עשו סעודה והלכו. זהו.

מה שווה שש ברכות?

אחר כך שאל הבבא סאלי: אני לא מבין. הרב מרדכי יפה נפטר לפני ארבע מאות שנה – תשמע, לפני ארבע מאות שנה! ברכת נטילת ידיים, והמוציא לחם מן הארץ, וברכת המזון – יכולים להשפיע על איזה צדיק אחרי ארבע מאות שנה? וגם, מה הצדיק הזה רוצה? רוצה עוד איזה שש ברכות! תגיד, מה זה יעזור לך למעלה עוד שש ברכות? מילא רצית איזה מיליון ברכות – מיליון, זה נשמע מעניין. שש ברכות! לא גדול. וגם, כמה אנשים? שלושה אנשים.

בבא סאלי אמר: אין לנו הבנה בצדיקים הגדולים האלו. לא צדיקים רגילים – צדיקים גדולים, שנפטרו לפני ארבע מאות שנה, ומה הם מחכים? אולי יהיה לי עוד זכות אחת. מישהו יכול לשער את הזכויות שיש לבן אדם על כל ברכה שהוא מברך? אין לנו הבנה בזה. כמה שאנחנו מנסים לעכל את זה – אין, זה לא מתעכל.

אבל בשבילנו – בן אדם צריך לחטוף כל זכות שיש. כל זכות שתבוא לידו – שבן אדם יחטוף את הזכויות האלו. למה? כי מה שנראה לך פה קטן, למעלה זה מאוד יקר. גם אחרי ארבע מאות שנה אנשים מחפשים עוד זכויות.

ג'אקי והגויה – והצדקה שעשתה הכול

סיפר ג'אקי. הייתה לו מספרה – לכל מאן דבעי – בפריז, בצרפת. מספרה מאוד יוקרתית. שם, מי שרק נכנס למספרה צריך לשלם על זה – בלי להסתפר. לא כל האנשים נכנסים. שם נכנסים רק אנשים שיש להם.

ויום שישי אחד, הגיע איזה אברך: תרחם עליי, אין לי מה לאכול לכבוד שבת.

תראה, אני בן אדם ששונא דתיים. אין לי לא שבת, לא כיפורים, לא כלום – כלום. אני גוי לכל דבר. ואתה יודע מה? פעם ראשונה שיהודי נגע לליבי. לקחתי את כל מה שהיה בקופה ונתתי לו. זה היה סכום שאפשר להתפרנס ממנו כמה חודשים. והוא הלך.

זה היה ביום שישי. ביום שני הגיעה איזו גויה אחת, עשירה גדולה, להסתפר. טוב, גמרתי לספר אותה. אמרתי לה: גברת, הסתיימה התספורת, את יכולה ללכת. – אני לא הולכת. יושבת על הכיסא. אמרתי לה: גברת, זהו, סיימנו. תסתכלי במראה – הסתיימה התספורת. לא רוצה ללכת. – טוב, מה את רוצה? – אני רוצה להתחתן איתך.

אמרתי לה: לא, אני מצטער, אני יהודי, לא מתחתן עם גויות. – אז אני אתגייר, ותתחתן איתי. אמרתי לה: כן, אבל את יודעת – אם תתגיירי, את תהיי יהודייה חרדית, ואני יהודי רחוק. – אין לי בעיה. אתה תישאר רחוק, אני אשאר קרובה, אבל נתחתן ביחד.

טוב, אמרתי לה: גברת, תשמעי, זה לא מתאים. – אני רוצה להתחתן איתך, מה לא מתאים? ראיתי שהיא מתעקשת, אמרתי: בסדר, יעבור לה. לכי תתגיירי, אחר כך נדבר, כמו שאומרים.

היא הלכה, והתגיירה כדת וכהלכה. אחרי שהתגיירה, אומרת לי: טוב, יאללה, בוא נתחתן. מה אני אגיד? אמרתי: תשמעי, אני כזה רחוק... התחתנו. אמרתי לה: אבל אני יש לי תנאי, את לא מדברת איתי, לא על חזרה בתשובה ולא על שום דבר. אמרה: שום דבר. אתה בחיים שלך, אני בחיים שלי, ושלום.

עבר איזה חצי שנה. קניתי לבעלי תפילין בלי שידע. תפילין יקרות מאוד, ורקמתי לו על הקטיפה משהו מאוד מאוד יפה. ובאתי לבעלי, אמרתי לו: קניתי לך תפילין. סך הכול לוקח להניח תפילין חצי דקה – תשים ותוריד, זהו, לא יותר מזה. הוא התעצבן עליי: מה, את נורמלית? מה את מבזבזת כסף על שטויות? מה זה?! צעק עליי, וזהו. לקחתי את התפילין, שמתי אותן בארון, לא דיברתי איתו כלום.

אולי עבר חודש – לא יודעת מה קרה לבעלי – התעורר מוקדם. אני אומרת לבעלי: עוד חצי שעה הרכבת מגיעה. מה תעשה? תשב ככה כמו בול עץ? יש פה תפילין, תניח תפילין. וואי וואי וואי, הוא התעצבן, לקח את התפילין, פתח את החלון וזרק אותן למטה. אני לא דיברתי מילה. בכיתי – מספרת הגיורת. ירדתי למטה, הרמתי את התפילין, וזהו.

באותו לילה אני חולמת בחלום שאני רואה את בעלי יורד במדרגות, והולך, ולא חוזר יותר. בבוקר סיפרתי לבעלי את החלום, אמרתי לו כך וכך הסיפור של החלום. אמר לי: עזבי אותך מהשטויות האלו. בעלי באותו יום ירד במדרגות, הגיע למקום שבו התפילין נזרקו על הרצפה, הייתה שם קליפה של איזה פרי – החליק על הגב, והבן אדם השתתק.

לקחו אותו לבית חולים. שנה שלמה – מבית חולים לבית חולים. הבן אדם משותק, לא יכול לזוז.

"תביאי לי את התפילין"

אחרי שנה – לא יודעת מה עבר עליו, איזו רוח טהרה – אומר לי בעלי: את יכולה להביא לי את התפילין? הבאתי לו את התפילין. – תסגרי את כל הווילונות של בית החולים, שלא יראו אותי שאני מניח תפילין. טוב, סגרתי את הכול, ואני הנחתי לו תפילין, והוא בכה כמו תינוק.

אחרי שגמר, הגיע הרופא לבדיקה. אומר לו הרופא: אתה יודע, אני רואה איזו תזוזה טובה בחוליות. באותו שבוע השתחרר מבית החולים.

אומר לי בעלי: עד כדי כך תפילין יכולים להשפיע על בן אדם? אני שנה

---

* הפסוק בירמיה (כב, י): אַל תִּבְכּוּ לְמֵת וְאַל תָּנֻדוּ לוֹ בְּכוּ בָכוֹ לַהֹלֵךְ כִּי לֹא יָשׁוּב עוֹד וְרָאָה אֶת־אֶרֶץ מוֹלַדְתּוֹ.

בבית חולים – תרופות, זריקות, לא עזר שום דבר. מה, פעם אחת שאני מניח תפילין, זה כבר משפיע? זה כבר יכול לעשות כזה רעש? זהו, גמרנו. קחי אותי לאיזה רב, אני רוצה שהרב הזה ידריך אותי איך להיות יהודי טוב.

בית הכנסת "זורע צדקות"

עכשיו היא מספרת: בעלי עוד רחוק, אבל ברוך השם עזבנו את צרפת, עלינו פה לארץ. בעלי קנה וילה בפרדס כץ, שתי קומות: בקומה למעלה אנחנו גרים, ואת הקומה למטה הוא עשה בית כנסת – "זורע צדקות".

אם אני חזרתי בתשובה, כשאני כזה רחוק – אם יש לי איזו זכות אחת, זה מהצדקה שנתתי לאותו אברך, שבא אליי ביום שישי – משם התחילו כל הישועות. לא כדרך הטבע!

לא שייך בעולם שגויה עשירה כזאת תרצה להתגייר ולהתחתן עם איזה מישהו – אין. אבל כיוון שהיהודי הזה עשה מעשה טוב אחד – אתה לא יודע את ההשלכות. איזו עוצמה יש לכל מעשה טוב של בן אדם!

כל מה שבא לידך – תיקח

לכן בן אדם ידע: תאסוף זכויות. אבל מה זה "תאסוף"? כל מה שבא לידך – תיקח, כי אתה לא יודע כמה אפשר להרוויח.

בספר "מנוחה וקדושה" כותב: גם אם הנך עייף, ואין לך כוח לזוז, ואתה לא יכול – אבל אתה יכול להוציא פרק תהילים מהפה שלך, אפילו שליבך בל עמך.

אתה יודע, אני אומר פרק תהילים, אבל איפה הלב שלי? בכלל במקום אחר.

מה, קל בעיניך? וכך הוא כותב: והרי אם תלך ברחוב ותראה על הרצפה שקל, ואתה עייף ויגע – אתה תתכופף להרים את השקל הזה. אז אם להרים שקל אתה כן מתכופף, להגיד פרק תהילים לא כל שכן? כל שכן שבן אדם ידע לאסוף – גם במה שאתה אומר "אני על הדרך". כמה אפשר לאסוף זכויות על הדרך!

באמן אחד – מגיהנום לגן עדן

בעולם הזה – כותב הרב שטיינמן – אנשים מזלזלים ב'אמן'. ופעמים שב'אמן' אחד בן אדם יוצא מגיהנום ונכנס לגן עדן. באמן אחד! פה בעולם הזה יש כזה שפע, אבל בן אדם לא יודע. לכן כל אחד מאיתנו – עוד אמן, עוד זכות שבן אדם עושה – מי יודע כמה יקר זה בעיני השם.

ויתר, וקיבל באותו היום

סיפר איזה רב: נסעתי לבקר את תלמיד שלי לשעבר, שעבר תאונת דרכים קשה מאוד. ברוך השם ניצל, אבל כולו מרוסק. נסעתי לתל השומר, הגעתי בתשע בבוקר – כל החניות מלאות, אין איפה לחנות! פה, שם – אין איפה לחנות. טוב, אני מסתובב, ואני רואה איזה יהודי אחד שכבר הדליק את האוטו, רוצה לצאת. אמרתי: יופי, הוא רוצה לצאת – יש לי עכשיו מקום לחנות.

כשהתקרבתי, אומר לי היהודי הזה עם האוטו: אני מצטער להגיד לך, יש פה יהודי לפניך, שכבר חיכה שאני אצא, אז אני מצטער, הוא לפניך פה. טוב, אמרתי: אם הוא לפניי – שייכנס לפניי. איך שאני בא לחזור אחורה, פתאום הוא הגיע – ואז הוא אומר: אה, אתה רב? אם אתה רב בישראל, אז אתה לפניי. אתה לפניי, תיכנס אתה ראשון. ובאמת נכנסתי ראשון.

אחרי שנכנסתי ראשון ניגשתי אליו, אמרתי לו: אני רוצה שתברך אותי. אמר לי: אתה עושה צחוק? אני אברך רב בישראל? אמרתי לו: תראה, אתה יודע לוותר. אני לא מכיר אנשים בעולם שיודעים לוותר. אתה מסתובב פה שעה וחצי לחפש חניה, ואחר כך אתה מוותר לאיזה רב? בן אדם כזה – שמע, צריך לבקש ממנו ברכה.

הוא השתכנע ובירך אותי. אחר כך דיברתי איתו, והוא אמר לי שהמשפחה שלו – משפחת פולק. זה מה שזכרתי, יותר מזה לא זכרתי כלום.

טוב, סיימתי. הלכתי לתלמיד שלי – ברוך השם חי וקיים, אבל כולו גבס, מהראש עד הרגליים, השם ירחם עליו. משם, בשתיים בצהריים, נסעתי לחכות לבן שלי שמגיע מארגנטינה – כי הוא הלך לשמח חתן וכלה, חבר שלו מהישיבה, חבר טוב. אז חיכיתי לו בשדה התעופה. ואת מי אני פוגש שם? את פולק! – מה אתה עושה פה? אומר לי: אני מחכה לנכדים שלי, הם נסעו לטיול בצרפת, אני מחכה להם פה.

אמרתי: יופי – נפגשנו בבוקר, נפגשנו גם עכשיו. נפלא ביותר. באמת הנכדים הגיעו, וסבא פולק קנה להם מתנות, והם פתחו ושמחו לראות את סבא, וכולי וכולי. הם סיימו והלכו.

הם הלכו, ואני רואה שהם שכחו תיק אחד על הרצפה. הלכתי לקרוא להם – כבר ראיתי שהם נסעו. חיכיתי, אמרתי: בטח יחזרו עוד דקה. ואני כבר שומע ברמקול, מתחילים להכריז: של מי התיק הזה? אמרתי: עוד דקה – אתה יודע איזה בלגן יהיה פה. אבל אני יודע של מי התיק. לקחתי אותו, אמרתי: כן, זה שלי. לקחתי את התיק, ובזה נגמר הסיפור.

עכשיו, אני לא מכיר את הבן אדם הזה. מי זה פולק? פולק – זה מה שאני יודע. התקשרתי ל–144 (מה שהיה פעם – מידע על מספרי טלפון), ביקשתי פולק מרמת גן. הביאו לי מלא פולק. אמרתי: בסדר. התקשרתי, הגעתי לאיזה אחד: מישהו אצלכם הגיע משדה התעופה, מצרפת? – לא. עוד טלפון – כן, אחד הגיע.

אני קשור לסבא שלכם. שכחתם תיק בשדה התעופה? – כן, שכחנו.

פתאום אני שומע את אחד הילדים צועק: וואו! זה התיק של העבודה שלי! זה שווה לי כמו עשרת אלפים שקל, התיק הזה! מה זה, מאוד יקר לי, יש שם מסמכים יקרים מאוד!

ובאותו ערב החזרתי לו את התיק. אמרתי לו: ראית? תראה מה זה: בבוקר אתה ויתרת לי על חניה, בערב אני החזרתי לך תיק של עשרת אלפים שקל.

בורא עולם גלגל – שבאותו יום, בן אדם ירגיש בחוש. בחוש! בן אדם מרגיש שכשאתה עושה מעשה טוב – פעמים שבאותו יום אתה מקבל את התשובה, שמעשה טוב לעולם לא נפסד לבן אדם. לעולם!

שני סיפורים קטנים על העלון

שני סיפורים קטנים על העלון.

הלכתי לציון של אמא שלי בטבריה, ופגשתי שם יהודי בבית העלמין. אמר לי היהודי הזה: אני רואה אותך במחשב, אני רואה אותך. אמרתי לו: מה? אמר לי: יש לנו בבית הכנסת איזה אחד – אל תשאל – מתחזק מאוד, ושאלתי אותו: איך אתה מתחזק? אמר לי: תשמע, אני אתן לך את הכתובת וגם אתה תתחזק. מה אני אגיד לך? באמת אני מתחזק. תודה רבה על השיעורים שאתה מוסר.

סיפור שני, התקשר אליי בשבוע שעבר בחור ישיבה. אמר לי: אתה יודע, הייתי בחור ישיבה לשעבר, אני כבר חצי שנה בלי ישיבה. שמעתי את השיחה האחרונה שלך במוצאי שבת, ומה אני אגיד לך? התחזקתי מאוד מאוד. ביקשתי מאיזה אחד שירשום אותי לישיבה. אני ברוך השם נמצא בישיבת "אור החיים" כבר שבוע שלם. ואני לא אעזוב את הישיבה. אני עד החתונה, בלי נדר – בלי נדר! – התחזקתי מאוד, אני לא עוזב את הישיבה.

אז לכל הטורחים בעריכת העלון, תדעו – יש שכר לפעולתכם, כל העבודה הזאת שווה. רק זה לבד שווה את כל החיים.

אין לנו הבנה כמה זה גדול

אנחנו לא מבינים, באמת לא מבינים. אנחנו מדברים על זה הרבה, ובאמת לא מבינים כל זכות שבן אדם עושה – איזה יקר זה בשמיים. גם מה שנראה לך פה כפשוט שבעולם, הכי פשוט שיכול להיות.

אני לא מדבר על זכויות, לא מדבר על עבודה כשיש לך ניסיונות, מדבר איתך רק על הדברים הפשוטים ביותר. אין לנו הבנה כמה גדול זה בשמיים. כל שכן אם בן אדם עומד בניסיון ומתגבר – על זה בכלל לא דיברנו. זה "עין לא ראתה", עין לא ראתה! זה כרטיס הכניסה לגן עדן.

בן אדם שמגיע הביתה, ויודע שלבית לא מגיע עכשיו שהוא יגיד שלום – לא מגיע, באמת, לפי כל ההתנהגות לא מגיע – והוא מתגבר על יצרו ואומר "שלום" – זה עין לא ראתה! זה כבר מושגים אחרים לגמרי, על זה בכלל לא דיברנו. גם בזה אין לנו הבנה, כמה בן אדם יכול לזכות כשהוא יודע להתגבר. זה משהו שאין לו תיאור. ויש ניסיונות, ויש קשיים, וכל מיני דברים – ובן אדם שיודע ללכת עם השם יד ביד, זה משהו שאין לו תיאור.

מי שהולך עם השם – רק מרוויח

בפרשה שלנו רואים שמי שהולך עם השם – רק מרוויח. הרי תחשבו: עשו ויעקב, איך עשו הולך ברחוב? וואו וואו – עם ידיים ככה, איזה ג'בר! כולם ברחוב זזים ממנו, ראש המאפיה של כל השכונה. אה, אתה יודע, זה היה בן אדם – העולם הזה שלו! ומי זה יעקב? סתם בן אדם, איזה בן אדם שיושב כל היום בבית הכנסת, לא יודע כלום בחיים שלו. איש תם – גם כן, סתם תמים כזה, לא מבין בחיים שלו בכלל.

בסוף – מה התברר בסוף? לקח לו את הבכורה, לקח לו את הברכה, ופעם שנייה בירך אותו – ובסוף חתם על זה יצחק: "גם ברוך יהיה". ראית? מי שהולך עם השם – רק מרוויח. והשם יעזרנו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.